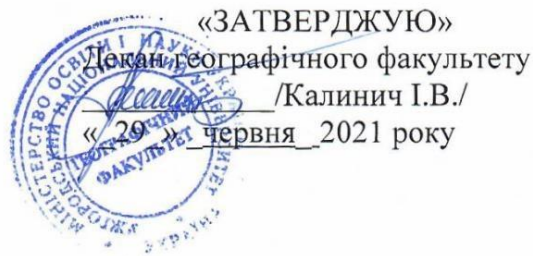


**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**



**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ГЕОГРАФІЇ»**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Назва курсу	Методика розв'язування задач з географії
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Салюк Мар'яна Романівна, Корчинська Жанна Михайлівна
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	maryana.salyuk@uzhnu.edu.ua , zhanna/korchynska@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/user/profile.php?id=225
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	4 кредити ЄКТС / 120 годин
Обсяг курсу	60 годин – аудиторні заняття (36 години лекційні, 24 годин практичні заняття); 60 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, практичних робіт, семінарських занять, консультацій тощо.
Анотація до курсу	Курс «Методика розв'язування задач з географії» займає важливе місце у системі підготовки фахівця-географа, вчителя географії, оскільки є дисципліною, що допомагає формувати відповідний світогляд студента та надає йому знання, що стосуються теоретичних основ і практичних знань щодо розв'язування географічних задач. Основним завданням є отримання знань з методики розв'язування різних типів задач з географії, її вузьких галузей, дисциплін, з якими вже ознайомився або ознайомиться студент на старших курсах навчання.
Ключові слова	Географія, методика навчання географії, задачі з географії.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Методика розв'язування задач з географії» є формування у студентів організаційно-методичних навичок і умінь щодо розв'язування різних типів задач з географії. Основними цілями курсу є здатність студентів аналізувати причинно-наслідкові зв'язки у географічних процесах і явищах у природничій географії та її вузьких галузях; оволодіти знаннями аналізу взаємозв'язків суспільно-географічних процесів на різних територіальних рівнях. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 4. Здатність працювати в команді. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків. ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування

	<p>процесу навчання учнів.</p> <p>ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.</p> <p>ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).</p> <p>ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.</p> <p>ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.</p> <p>ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).</p> <p>ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.</p> <p>ПК 4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.</p> <p>ПК 7. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.</p>
<p>Пререквізити курсу</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних курсів освітньої програми «Географія»:</p> <p>ОК 2.1. “Загальне землезнавство”;</p> <p>ОК 2.2 “Геологія загальна та історична”;</p> <p>ОК 2.3 ”Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів”;</p> <p>ОК 2.4 “Метеорологія та кліматологія”;</p> <p>ОК 2.5 “Загальна гідрологія”;</p> <p>ОК 2.6 “Геоморфологія та палеогеографія плейстоцену”;</p> <p>ОК 2.7 “Біогеографія”;</p> <p>ОК 2.9 “Фізична географія материків та океанів і методика її навчання”;</p> <p>ОК 1.8 “Топографія з основами геодезії”;</p> <p>ОК 1.9 “Картографія та ГІС”;</p> <p>ОК 2.11 “Основи суспільної географії ”;</p>
<p>Очікуванні результати навчання</p>	<p>У процесі вивчення дисципліни студент повинен:</p> <p>Знати теоретичні основи географії, зв'язок дисципліни з іншими науками природничого і суспільного циклу, історію становлення та розвитку. РН 1</p> <p>Знати та розуміти принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти). РН 3</p> <p>Добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей. РН 8</p> <p>Знати та розуміти основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки. РН 13</p> <p>Вміти користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій. РН 17</p> <p>Вміти застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє</p>

	<p>інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії. РН 18</p> <p>Розуміти глобальні суспільно-географічні процеси, вміє скласти характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства. РН 20</p> <p>Характеризувати і оцінювати природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону. РН 21</p> <p>Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі. РН 22.</p>
<p>Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Словесні методи – лекція, бесіда, диспут.</p> <p>Наочні методи – виконання практичних робіт, усне опитування на практичних заняттях, ситуаційні завдання прикладного характеру, ілюстрації, демонстрації, презентації, реферати.</p> <p>Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності – контроль за самостійною роботою студентів.</p> <p>Інтегровані (універсальні) методи.</p> <p>Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності – поточне опитування, модульне контрольне опитування, підсумковий контроль.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Технічні засоби: дидактичні матеріали (електронний варіант лекцій, комплексні контрольні роботи; презентації тощо); технічні пристрої (мультимедійні апарати, стенди, моделі, Інтернет ресурси) для пред'явлення дидактичного матеріалу; - пакети завдань для модульного та підсумкового контролю; система віртуального навчання «Moodle»; офісні додатки; сервіс Google Meet.</p> <p>Обладнання: атласи, прилади і матеріали Кабінету геології, карти.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Поточний контроль для змістового модуля № 1 включає виконання 6-ти практичних робіт, за якісне виконання і захист яких можна максимально отримати 60 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки реферату (максимальна оцінка 10 балів) та написання модульної контрольної роботи для виявлення рівня теоретичних та практичних знань, яка максимально оцінюється у 30 балів (три теоретичних питання по 10 балів за кожне).</p> <p>Змістовий модуль № 2 включає виконання 6-ти практичних робіт, за виконання і захист яких можна максимально отримати 60 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки реферату (максимальна оцінка 10 балів) та написання модульної контрольної роботи (три теоретичні питання) для виявлення рівня теоретичних та практичних знань, яка максимально оцінюється у 30 балів.</p> <p>Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються. Студенти, які не були присутні (з поважних причин) також повинні скласти модульну контрольну роботу протягом двох тижнів.</p> <p>Під час другого модульного контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами підсумкового модульного контролю.</p>

	<p>Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю усна за змістом і структурою питань для підсумкового контролю.</p> <p>Якщо студент за результатами підсумкового модульного контролю набрав 60 і більше балів, а на заліку отримав менше 60 балів, то викладач має право з метою з'ясування повноти оволодіння програмою дисципліни, сформованості умінь та навичок, поставити додаткові питання в межах програми навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем з врахуванням балів, отриманих за відповіді на додаткові питання. Під час відповіді на питання враховується чіткість, логічність і послідовність викладу матеріалу, культура мовлення, уміння аналізувати, порівнювати, робити узагальнення та висновки. Критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Залік у формі усної перевірки знань.</p>
<p>Зміст курсу</p>	<p>Змістовий модуль 1. <i>Методика розв'язування задач з географії на тему: "Фізична географія. Основні географічні процеси та явища."</i></p> <p>Тема 1. Вступ. Основи методики викладання географії в школі. Основні засоби, прийоми і методи географії. Основні типи географічних задач.</p> <p>Тема 2. Форма та розміри Землі. Географічні координати Землі та їх визначення. Точки-антиподи. Обчислення відстаней у градусах і кілометрах за градусною сіткою.</p> <p>Тема 3. Задачі на визначення висоти сонця над горизонтом опівдні. Визначення тривалості дня, часу сходу і заходу сонця.</p> <p>Тема 4. Добовий рух Землі. Види часу. Годинні пояси. Розв'язування задач на визначення часу.</p> <p>Тема 5. Річний рух Землі та його наслідки. Тропіки і полярні кола. Задачі на визначення місцезнаходження Сонця.</p> <p>Тема 6. Азимут та його визначення. Масштаб: його види та способи визначення.</p> <p>Тема 7. План місцевості. Орієнтування на місцевості. Топографічна карта. Визначення географічних і прямокутних точок координат точок за топографічною картою.</p> <p>Тема 8. Визначення напрямів, відстаней, площ, висот за топографічною картою.</p> <p>Тема 9. Робота з географічною картою. Створення картодіаграм.</p> <p>Змістовий модуль 2. <i>Методика розв'язування задач з географії на тему: "Географічна оболонка та її складові. Соціально-економічна географія"</i></p> <p>Тема 10. Літосфера. Абсолютна і відносна висота точок. Геотермічний градієнт, геотермічний ступінь, баричний градієнт.</p> <p>Тема 11. Атмосфера. Температура повітря. Атмосферний тиск. Абсолютна і відносна вологість повітря та їх визначення. Коефіцієнт зволоження.</p> <p>Тема 12. Гідросфера. Визначення гідрологічних показників річки: довжини, падіння і похил річки та ін. Витрати води в річці та річний стік.</p> <p>Тема 13. Демографія. Визначення показників природного приросту, сальдо міграції населення. Побудова статеві-вікової структури населення.</p> <p>Тема 14. Економічна оцінка природних ресурсів.</p>

	<p>Тема 15. Економічна географія України.</p> <p>Тема 16. Світове господарство. Розрахунки макроекономічних показників.</p> <p>Тема 17. Створення унаочнень на уроках географії. Дидактичні ігри на уроках географії.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лавренчук Г.М. Задачі з географії: навчально-методичний посібник. – Біла Церква, 2009. – 60 с. 2. Мельничук В. П., Попович І. С. Практикум з фізичної географії України. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2010. – 101 с. 3. В.В. Совенко Розв’язування географічних задач: Навчально-методичний посібник. – Біла Церква: КОПОПК, 2009. – 128 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Байцар А. Л. Фізична географія України : навчально-методичний посібник / А. Л. Байцар. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 354 с. 2. Гілецький Й.Р. Географічні задачі та їх розв’язування. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. — 136 с. 3. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 4. Заставецька О.В. Економічна та соціальна географія України. Задачі та вправи. 8-9 класи. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.- 64 с. 5. Кобернік С.Г. Методика викладання географії в школі / Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Масляк П.О., Скуратович О.Л. - К., 2000. 6. Клименко В. Г. Загальна гідрологія: навчальний посібник для студентів В. Г. Клименко. – Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – 254 с. 7. Маринич О. М. Фізична географія України : підручник / О. М. Маринич, П. Г. Шищенко. – 3-тє вид., стер. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2006. – 511 с. 8. Методичні матеріали до виконання практичних робіт з курсу —Методи географічних досліджень / М.Р. Салюк, – Ужгород : Видав. ДВНЗ —УжНУ, 2020.—38 с. 9. Національний атлас України / НАН України, Інститут географії, Державна служба геодезії, картографії та кадастру; голов. ред. Л. Г. Руденко; голова ред. кол. Б. Є. Патон. – К. : ДНВП «Картографія», 2007. – 435 с. 10. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. – Харків, 2014. – 265 с. 11. Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. Загальне землезнавство Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 342 с. 12. Проценко Г.Д. Метеорологія та кліматологія / Г.Д. Проценко. – К : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 265 с. 13. Ратушняк Г. С. Топографія з основами картографії. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 208 с. 14. Руденко В. П. Географія природо-ресурсного потенціалу України. У 3-х част. : підручник. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с. 15. Соціально-економічна географія України / За ред. проф. Шаблія О.І. – Львів: Світ, 2000. – 680 с. 16. Стадник О.Г. Географія. 8 клас. : зошит для практичних робіт / О.Г. Стадник. – Харків : Вид-во «Ранок», 2016. – 56 с., карти. + Додаток (12 с.). 17. Стадник О.Г. Географія. 9 клас. : зошит для практичних робіт / О.Г. Стадник. – Харків : Вид-во «Ранок», 2017. – 40 с., карти. + Додаток (8 с.).

	<p>18. Стадник О.Г. Соціально-економічна географія світу. 10 клас.: Рівень стандарту. Академічний рівень : зошит для практичних робіт / О.Г. Стадник, В.Ф. Вовк. – Харків : Вид-во «Ранок», 2017. – 56 с., карти. + Додаток (12 с.).</p> <p>19. Стеценко С.Г. Демографічна статистика з основами демографії: Підручник. – Київ: Вища школа, 2005. – 415 с.</p> <p>20. Топографія з основами геодезії / За ред. А. П. Божок – К.: Вища школа, 1995. – 280 с.</p>
<p>Інформаційні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. http://geomap.land.kiev.ua/zoning-1.html 2. http://atlas.igu.org.ua/index.html 3. http://wdc.org.ua/atlas/default.html 4. http://biblioteka.uz.ua/ 5. http://www.nbu.gov.ua/ 6. http://geografica.net.ua/ 7. http://geoknigi.com/index.php 8. Географічний портал (статті з методики викладання географії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://geografica.nct.iiia/publ/galuzi^2;cografij_i/mctodika_vikladannja_gcografiji/. 9. Каталог географічних ресурсів для уроків географії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.georo.ru/resources/
<p>Питання для підсумкового контролю</p>	<p>Основи методики викладання географії в школі. Основні засоби, прийоми і методи географії. Основні типи географічних задач.</p> <p>Географічні координати Землі та їх визначення. Точки-антиподи.</p> <p>Форма та розміри Землі.</p> <p>Обчислення відстаней у градусах і кілометрах за градусною сіткою.</p> <p>Задачі на визначення висоти сонця над горизонтом опівдні. Визначення тривалості дня, часу сходу і заходу сонця.</p> <p>Добовий рух Землі. Види часу. Годинні пояси. Розв'язування задач на визначення часу.</p> <p>Азимут та його визначення.</p> <p>Масштаб. Види та способи визначення масштабу.</p> <p>План місцевості. Топографічна карта.</p> <p>Визначення географічних і прямокутних точок координат точок за топографічною картою.</p> <p>Визначення напрямів, відстаней, площ, висот за топографічною картою.</p> <p>Дирекційний кут, магнітне схилення, зближення меридіанів: визначення та взаємозв'язок між ними.</p> <p>Робота з географічною картою.</p> <p>Створення картодіаграм.</p> <p>Літосфера. Абсолютна і відносна висота точок.</p> <p>Геотермічний градієнт, геотермічний ступінь, баричний градієнт.</p> <p>Атмосфера. Температура повітря. Атмосферний тиск.</p> <p>Абсолютна і відносна вологість повітря та їх визначення. Коефіцієнт зволоження.</p> <p>Гідросфера. Визначення гідрологічних показників річки: довжини, падіння і похил річки та ін. Витрати води в річці та річний стік.</p> <p>Демографія. Визначення показників природного приросту, сальдо міграції населення. Побудова статеві-вікової структури населення.</p> <p>Економічна оцінка природних ресурсів.</p>

	<p>Соціально-економічна географія України. Світове господарство. Розрахунки макроекономічних показників. Створення унаочнень на уроках географії. Дидактичні ігри на уроках географії.</p>
--	--